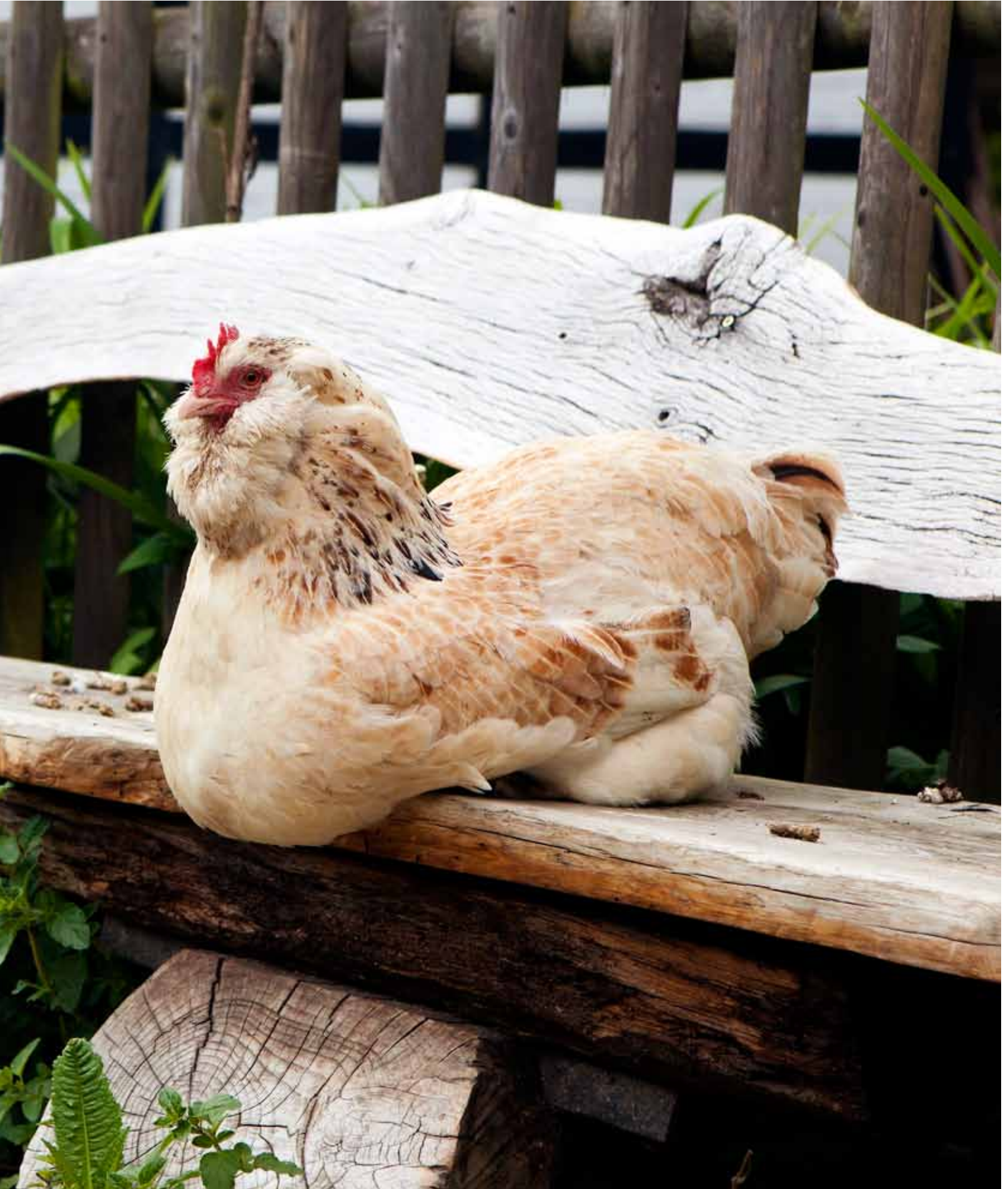

Nieuwe erfpachters

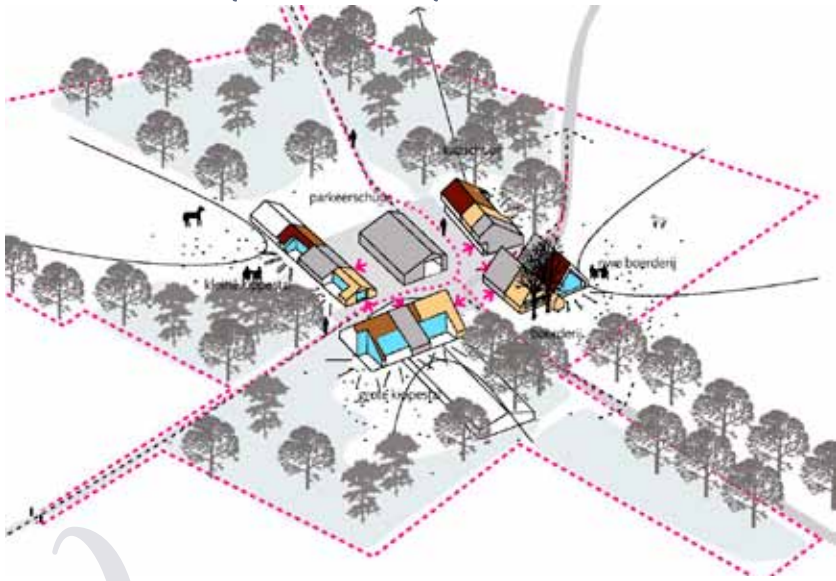
Het platteland loopt leeg. Maar frisse initiatieven maken het weer aantrekkelijk voor nieuwe bewoners. Een goed voorbeeld daarvan is het knooperf. Wie niet bang is om af en toe eens wat te zagen of te hakken, kan over niet al te lange tijd plaatsnemen naast deze kip.

eekhoornfamilie in elkaar en wat leeft er in een boerensloot? In deze rubriek gaan we op zoek naar antwoorden.

Wonen op het platteland

'In de komende jaren komen heel veel erven vrij. Dat moeten we aangrijpen om nieuwe woonvormen te bedenken'

Auteur A.L. Sniijders, pseudoniem van Peter Cornelis Müller, schrijft prachtige korte verhalen over het leven op het platteland. Afgelopen jaar ontving hij dan ook de Constantijn Huygensprijs. In zijn werk observeert hij graag de dieren rond zijn oude boerderij. Reeën, vossen, marters, maar vooral kippen. 'Kijk, het zijn allemaal kippen, een lichaamje van vlees, een bol veren erom, stevige poten, een snavel en een kam.'

Net zo ver van Sniijders' woonplaats proberen twee landschapsarchitecten in samenwerking met de gemeente Tubbergen het wonen op het platteland toegankelijker te maken. Wie niet bang is om af en toe eens wat te zagen of te hakken, kan binnenkort plaatsnemen naast de kip op deze foto.

NIEUW WONEN

Karen de Groot en Ruut van Paridon zijn twee landschapsarchitecten die zich buigen over het vraagstuk: hoe maken we het leeglopende platteland weer aantrekkelijk voor mensen van buitenaf? De Twentse gemeente Tubbergen had er oren naar en wilde er wel energie in steken. Met behulp van de plaatselijke overheid bestudeerden Karen en Ruut oude landschapskaarten. Daarbij ontdekte het tweetal dat veel boerenerven van oudsher door vaste routes die vaak over de erven heen lopen, met elkaar verbonden zijn. Het erf was dus niet alleen een plek voor de bewoners, maar ook een knooppunt voor omwonenden. Veel van die oude routes zijn in onmin geraakt, maar het knooperf, zoals Karen en Ruut het genoemd hebben, inspireerde hen. Een dergelijk erf kan namelijk meer dan alleen routes aan elkaar knopen, bedachten zij. Het zou ook andere functies kunnen verbinden. Denk daarbij aan sociale contacten tussen de bewoners, wonen, werken en recreëren. Het moderne knooperf zou op

die manier een geheel nieuwe woonvorm voor het platteland kunnen vormen.

PROEFTUIN

In Tubbergen kwam op een bepaald moment een boerenerv met omliggende gronden vrij. "Wij spraken tijdens het planproces met mensen die interesse toonden om er te gaan wonen", vertelt Karen. "Die mensen hadden allemaal hun eigen ideeën en motieven. Er waren erbij uit de omgeving, die graag dicht bij hun ouders wilden wonen. Anderen wilden er juist hun jonge kinderen in een natuurlijke omgeving laten opgroeien. Er ontstond meteen een gesprek over de rolverdeling, waarin een oudere man bij voorbaat aanbod te laten zien hoe je een goede groentetuin aanlegt. De boerderij zou uitstekend als proeftuin kunnen dienen voor het concept knooperf. De nieuwe bewoners zouden dan ook een belangrijke rol kunnen gaan spelen in het landschapsbeheer, inclusief bijvoorbeeld oude verbindingspaden. Boeren zien dergelijk landschapsbeheer vaak voornamelijk als kostenpost, terwijl mensen van buitenaf zich er graag voor willen inzetten."

ATELIERS

Het idee van het knooperf is niet meteen uit te rollen over het gehele Nederlandse platteland. Elke omgeving heeft zo zijn eigen specifieke eigenschappen. Maar het basisidee is breed toepasbaar; mensen wonen samen in een voormalig landbouwgebied en zorgen met elkaar voor het onderhoud van het landschap. Karen: "We weten dat er in de komende twintig jaar enorm veel agrariërs met hun bedrijf stoppen. Er komen dus erven vrij. Dat moeten we aangrijpen om nieuwe woonideeën te ontwerpen." Op het bestaande terrein mogen mensen hun eigen woning bouwen. Daarnaast blijft een deel

van de oorspronkelijke gebouwen staan en krijgt een nieuwe functie. Karen: "Dat kan een parkeerschuur of een berging zijn. Maar we stimuleren ook bedrijvigheid op het erf, om te voorkomen dat de bewoners overdag naar hun werk verdwijnen en alleen terugkeren om te eten en te slapen. Het zou dus heel mooi zijn wanneer er zich ook kleinschalige bedrijven, winkeltjes of ateliers op oude erven vestigen."

VITAAL LANDELIJK GEBIED

De landschapsarchitecten zelf zien pas op de lange termijn het knooperf als woonvorm voor zichzelf. Karen: "De schijn van belangenverstremming moeten we natuurlijk vermijden. Wij treden in Tubbergen alleen als adviseurs op. Maar in een later stadium zien we het zeker zitten. Buiten wonen in een vitaal, landelijk gebied waar mensen kunnen wonen, werken, recreëren en genieten van het landschap; het lijkt me een mooi vooruitzicht."

Het project in Tubbergen is nog niet afgerond. Het is dus nog even afwachten of het eerste knooperf echt een succes wordt. Ondertussen bekijken we de foto van deze erfbewoner op haar bankje nog maar eens. Die zit er alvast kiplekker bij. 🐔

Wonen op een knooperf

Geïnteresseerd in het project Knooperf van de landschapsarchitecten Karen de Groot en Ruut van Paridon? U vindt meer informatie op www.knooperf.nl

Tekst Erik Nieuwenhuis